

Landstingsstyrelsen

Motion 2000:33 om mottagande av strålskadade barn från Vitryssland och Ukraina

ÄRENDET

I motionen föreslår Jan Bergvall, Monica Hallsten, Marianne Ramström och Mats Skoglund (V) att landstingsfullmäktige uppdrar åt hälso- och sjukvårdsnämnden att möjligheterna att bedriva ett rehabiliteringsarbete för barn med strålsador till följd av Tjernobykatakstrofen utreds samt att ett åtgärdsprogram upprättas för detta.

LANDSTINGSKONTORETS SYNPKUNKTER

Utan eget ställningstagande till motionsförslaget får Landstingskontoret lämna följande synpunkter mot bakgrund av gällande lag och av regeringen föreslagna ändringar av lagstiftningen rörande kommunalt internationellt bistånd.

Kommuner och landstings utrymme för internationella engagemang styrs dels av den allmänna kompetensen i kommunallagen, dels speciallagstiftning i lagen (1986:753) om kommunal tjänsteexport och lagen (1994:693) om rätt för kommuner och landsting att lämna internationell katastrofhjälp och annat bistånd. Gällande speciallagstiftning har, då kommunernas internationella verksamhet idag bedrivs under andra förutsättningar än när lagstiftningen kom till, föreslagits ersatt av en ny lag om kommunal tjänsteexport och kommunalt internationellt bistånd (proposition 2000/01:42, Kommuner och landsting i internationell samverkan).

Motionen berör sådana stödinsatser som regleras i lagen om katastrofhjälp och annat bistånd. Enligt gällande bestämmelser får bistånd ges i form av utrustning som kan avvaras.

Stöd med annat än avvarad utrustning, rådgivning, utbildning eller stöd på annat sätt kan, då det är länder som får svenskt statligt bistånd, ges under förutsättning att regeringen lämnar tillstånd, 2 §. Bistånd kan även ges som ekonomiskt stöd för utbildning och rådgivning. I specialmotiveringen till bestämmelsen, proposition 1993/94:189, Kommunal biståndsverksamhet, s 13,

anförs att eftersom ”biståndsbegreppet är vittomfattande och inte går att avgränsa i lagtexten får uppräkningsen endast ses som en exemplifiering. Ledning för tillämpning av bestämmelsen kan exempelvis sökas i den verksamhet som SIDA och BITS bedriver”.

Förslag till ny lag, proposition 2000/01:42

I förslaget till ny lagstiftning som föreslås träda i kraft den 1 juli 2001 sammanförs tidigare lagar om tjänsteexport och katastrofhjälp. Att det inträffat en katastrof- eller nödsituation skall inte utgöra en förutsättning för biståndet. Nuvarande tillståndsplikt för annat bistånd än avvarad utrustning till länder med statligt bistånd föreslås avskaffad och ersatt med anmälnings-skyldighet till SIDA. Möjligheten att ge bistånd utöver avvarad utrustning till länder som inte får statligt bistånd vidgas men i dessa fall kvarstår kravet på regeringens tillstånd.

Nuvarande biståndsarbete

Vitryssland och Ukraina ingår i SIDA:s förteckning över länder som ingår i miljösamarbetet i Östersjöregionen. Ukraina redovisas som ett av de länder som enligt riksdagsbeslut skall prioriteras. I Vitryssland genomförs projekt med demokratiinriktning men någon prioritering av biståndsinsatser sker inte enligt en EU-resolution från den 29 april 1997.

Enligt underhandssamtal med SIDA ges inget svenskt statligt bistånd till några Vitryska statliga myndigheter men projekt med demokratiinriktning genomförs för närvarande. Landet utgör därmed enligt SIDA ett sådant land som får svenskt statligt bistånd enligt föreskrifterna i lagen om katastrofhjälp.

I betänkandet ”Att utveckla samarbetet med Central- och Östeuropa”, SOU 2000:122 som för närvarande är föremål för remiss, rekommenderar utredningen ”en selektiv satsning i Ukraina” men ”i rådande läge bör endast satsningar som främjar en demokratisk utveckling göras i Vitryssland”. Nya ”landstrategier bör fastställas för samtliga samarbetsländer, förutom Vitryssland”.

Sammanfattning

Sveriges biståndsinsatser innefattar Ukraina och Vitryssland. Ukraina ingår som prioriterat land i SIDA:s utvecklingsarbete med Central- och Östeuropa. Vitryssland är ej prioriterat men erhåller statligt bistånd enligt föreskrifterna i lagen om katastrofhjälp.

Det föreslagna biståndet i form av ett rehabiliteringsarbete för barn som drabbats av Tjernobylhaveriet kan därmed komma ifråga under förutsättning att regeringen ger sitt tillstånd.

I lagförslag ersätts sådant tillstånd från och med den första juli innevarande år med anmälan till SIDA.

Sven Andréason

Stig Hellmers